

ธนาคารประชาชนจีน (PBOC) เตรียมออก Central Bank Digital Currency... เล็งรับมือประเด็นอิทธิพลดอลลาร์ฯ การฟอกเงิน

ECONOMIC BRIEF

ปีที่ 25 ฉบับที่ 3820

วันที่ 20 กันยายน 2562

ประเด็นสำคัญ

- ธนาคารกลางจีนประกาศแผนการออก Central Bank Digital Currency ในเร็ววันนี้ โดยเงินดิจิทัลที่ว่าจะมีความแตกต่างโดยนัยสำคัญจากคริปโทเคอร์เรนซีที่ได้รับความนิยมในช่วงหลัง
- หนึ่งในเป้าหมายสำคัญของทางการจีนในการออกเงินสกุลดิจิทัลคงหนีไม่พ้น การที่ทางการจีนต้องการจะเพิ่มบทบาทของเงินหยวนในตลาดโลก และการพยายามควบคุมกิจการที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน อย่างไรก็ตาม CBDC ไม่น่าจะกระทบประสิทธิภาพของนโยบายการเงินของจีน
- CBDC มีแนวโน้มจะได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายโดยผู้บริโภคและผู้ประกอบการจีน ทำให้ในอนาคต ผู้ประกอบการไทยที่ทำธุรกิจกับจีนคงต้องคำนึงถึงการเชื่อมต่อของธุรกิจตนกับ CBDC ของจีน

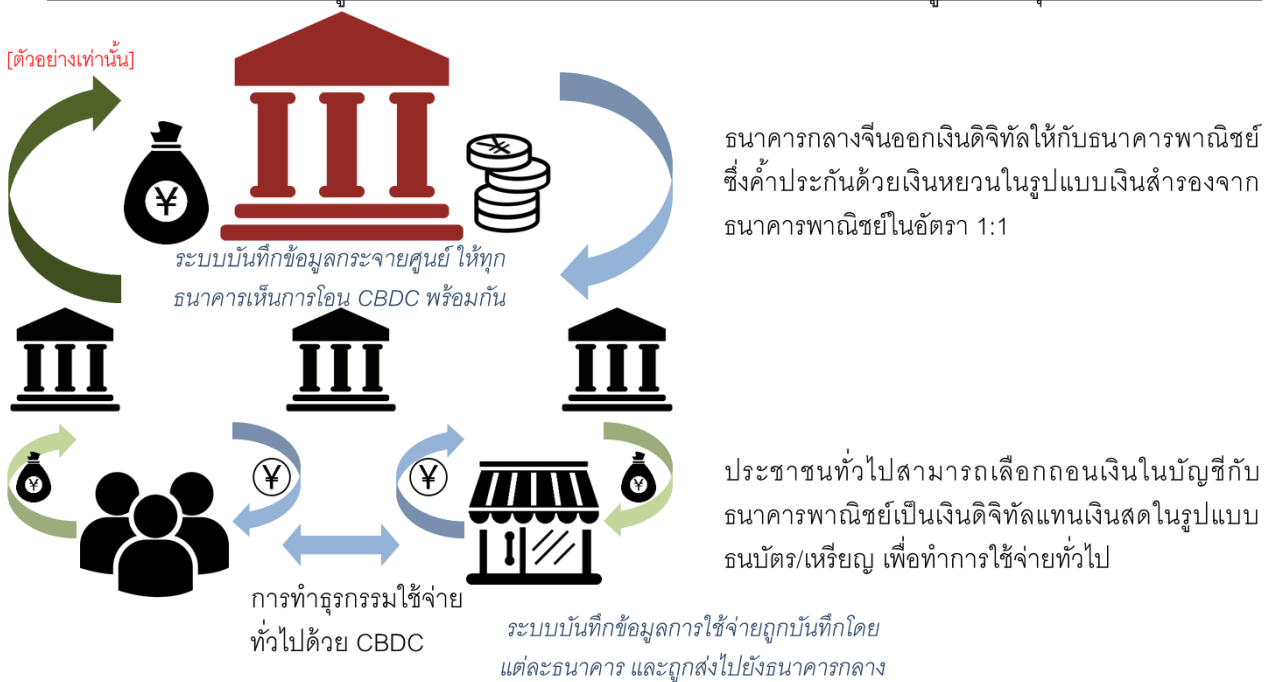
Central Bank Digital Currency ของจีน มีลักษณะสำคัญเช่นไร?

- เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2562 ได้มีการรายงานว่า ทางผู้บริหารระดับสูงของธนาคารประชาชนจีน หรือธนาคารกลางของสาธารณรัฐประชาชนจีนให้สัมภาษณ์ว่า ทางธนาคารกลางใกล้ที่จะออกเงินสกุลดิจิทัลที่กำกับโดยธนาคารกลาง หรือ Central Bank Digital Currency (CBDC) แล้ว โดยไม่ได้ระบุตารางเวลาที่เจาะจง¹ แต่จากรายละเอียดจากสื่อจีน และจากสถิติบัตรที่ทางการจีนจดทะเบียนไว้ ทำให้ทราบได้ว่า CBDC ของจีนจะเป็น Retail CBDC ที่ให้ประชากรจีนทั่วไปใช้แทนเงินสด และมีเงินหยวนรองรับในอัตรา 1:1 โดยระบบการบริหาร CBDC จะถูกแบ่งเป็นสองระดับชั้น ซึ่งจะมีธนาคารกลางผลิตและจำหน่ายหน่วยเงินดิจิทัลให้แก่ธนาคารพาณิชย์และผู้เล่นสำคัญอื่นในระบบการเงินดิจิทัลของจีน (ชั้นที่ 1) เพื่อให้ธนาคารและผู้เล่นอื่นเหล่านั้น สามารถให้บริการฝากถอนเงินในรูปแบบเงินดิจิทัลแก่ประชาชนทั่วไปได้ (ชั้นที่ 2)² (รูป 1.)

¹ <https://www.caixinglobal.com/2019-09-10/china-readies-for-digital-currency-launch-101461008.html>

² <https://info.binance.com/en/research/marketresearch/CBDC.html#fn14>

รูป 1. การบริหารเงินดิจิทัลจะมีธนาคารประชาชนจีน (PBOC) เป็นผู้ผลิตและเป็นผู้กำกับเงินดิจิทัล (CBDC) แต่ธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้กระจาย CBDC ทำให้สามารถมีการจัดแบ่งการเก็บข้อมูลการทำธุรกรรมเป็นสองระดับ

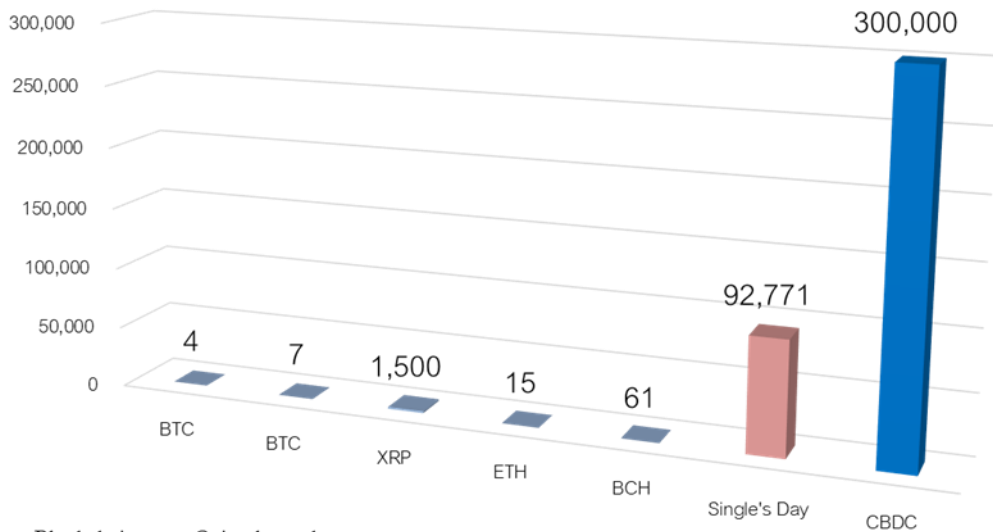

ที่มา: Binance; PBOC

- ด้วยการที่ CBDC ได้ชื่อว่าเป็นเงินดิจิทัล อาจทำให้ดูเหมือนอาจมีความคลึงกับ Bitcoin หรือ คริปโทเคอร์เรนซีรายอื่น แต่ CBDC นั้น แตกต่างจากเหรียญเหล่านั้นในมิติสำคัญสองประการ ประการแรก การทำธุรกรรมด้วย CBDC น่าจะไม่ได้ใช้ Blockchain เป็นตัวรองรับทั้งหมด ตามที่ได้อธิบายไปแล้ว การกระจาย CBDC จะมีสองชั้นระดับ และการบันทึกข้อมูลการทำธุรกรรมก็จะถูกแบ่งเป็นสองระดับเช่นกัน โดย CBDC จะใช้ระบบบันทึกข้อมูลที่กระจายศูนย์ที่มีความคล้ายคลึงกับ Blockchain สำหรับการทำธุรกรรมขั้นแรกระหว่างธนาคารกลางและธนาคารพาณิชย์ที่เชื่อมต่อกับระบบ CBDC³ ซึ่งจะเปิดช่องทางเพิ่มประสิทธิภาพของการทำธุรกรรมระหว่างธนาคาร ในขณะที่สำหรับการทำธุรกรรมขั้นสอง เช่นการซื้อของที่ร้านค้า ทางการเงินยังไม่ได้ระบุว่าจะมีการใช้ระบบ Blockchain เป็นตัวรองรับ CBDC ซึ่ง ทั้งนี้ น่าจะเนื่องจากการที่ทางการจีนมีแผนใช้ระบบรองรับที่สามารถรองรับปริมาณธุรกรรมจำนวนมากได้ดีกว่า Blockchain ทั่วไป เช่นในกรณี Blockchain ที่ถูกใช้รองรับ Bitcoin เป็นต้น
- จากที่เห็นได้จาก กราฟ 1. จำนวนการธุรกรรมที่ Bitcoin ทำได้โดยเฉลี่ยตกอยู่ที่ต่ำกว่า 4 รายการ/วินาที ในขณะที่ Ripple ซึ่งใช้ระบบบันทึกข้อมูลซึ่งคล้ายคลึงกับ Blockchain ทั่วไป แต่มีประสิทธิภาพสูงกว่าโดยสามารถทำธุรกรรมได้สูงถึง 1,500 รายการ/วินาที อย่างไรก็ตาม จำนวนการทำธุรกรรมนี้ก็ยิ่งต่ำกว่ายอดรายการธุรกรรมวันเทศกาลช้อปปิ้งในประเทศจีน วัน Single's Day ที่สูงถึง 92,771 รายการอยู่มาก ในขณะที่ทางการจีนตั้งเป้าไว้ว่า ระบบรองรับ CBDC จะต้องรองรับปริมาณธุรกรรมได้ถึง 300,000 ธุรกรรมต่อวินาที

³ <https://info.binance.com/en/research/marketresearch/CBDC.html>

กราฟ 1. ความเร็วของระบบ Blockchain ต่างๆ เมื่อเทียบกับยอดการทำธุรกรรมของประชากรจีน (จำนวนธุรกรรม/วินาที) จะเห็นได้ว่า แม้แต่ Ripple/XRP ก็ยังไม่สามารถรองรับการทำธุรกรรมระดับประเทศได้

ที่มา: Blockchain.com; Cointelegraph.

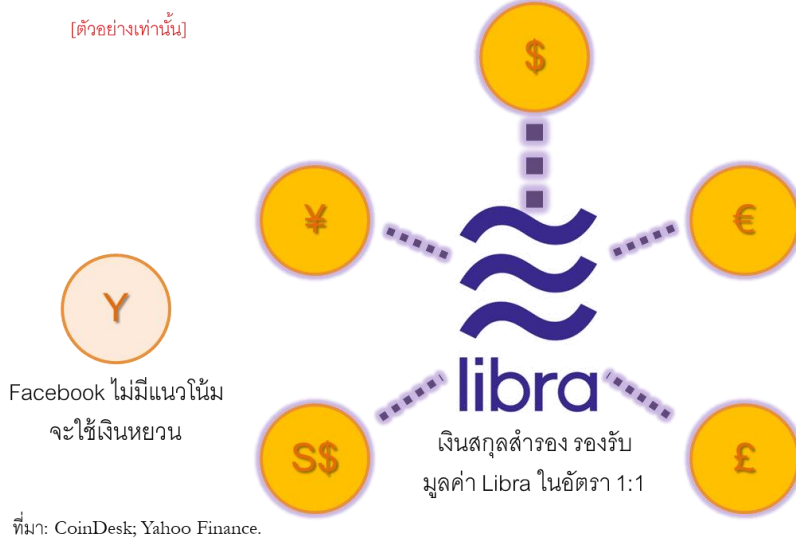
- ประการที่สอง การบริหารอุปทานของ CBDC ไม่ได้มีการกระจายศูนย์ แต่ถูกผลิตและบริหารโดยธนาคารกลางจีนแต่โดยผู้เดียว อย่างไรก็ตาม หนึ่งในความได้เปรียบของระบบบริหารสองชั้นคือ ทางการเงินจะสามารถปกป้องสิทธิส่วนบุคคลของประชากรทั่วไปได้ เนื่องจากแม้ว่าการทำธุรกรรมในขั้นแรกจะต้องมีการเก็บรายละเอียดรวมทั้งชื่อของธนาคารพาณิชย์อย่างครบถ้วน ทางการเงินสามารถอนุญาตให้มีการเก็บข้อมูลธุรกรรมระดับ Retail ระหว่างประชาชนกับร้านค้าทั่วไป ถูกกระทำในระดับจำกัด เช่น กำหนดให้ไม่ได้มีการโยงชื่อบุคคลกับสินค้าที่ซื้อในร้านค้า เป็นต้น

ทำไมทางการเงินถึงต้องการออก CBDC ของตน?

- ทางการเงินน่าจะมีแรงจูงใจหลักในการออก CBDC อยู่สองประการ ประการแรก การลดอิทธิพลของดอลลาร์สหรัฐฯ ประการที่สอง การบรรเทาปัญหาการฟอกเงิน
- สำหรับประเด็นแรก การที่ทางการเงินพยายามจะให้เงินหยวนมีบทบาทมากขึ้นในเศรษฐกิจโลก เป็นหนึ่งในแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจจีนมานานแล้ว แต่ การที่ Facebook มีแผนการจะออกคริปโทเคอร์เรนซี Libra ในต้นปี 2563 ก็คงเป็นหนึ่งในแรงผลักดันให้ทางการเงินเร่งพัฒนาเงินดิจิทัลของตนให้มีความแพร่หลาย ทั้งนี้ตามคำชี้แจงที่ Facebook ส่งให้วุฒิสมาชิกเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562 ตัวอย่างประเภทสกุลเงินที่ Libra จะนำมาหนุนหลังนั้น ไม่ได้มีเงินหยวนอยู่ด้วย⁴ นอกจากนี้ ทาง David Marcus ผู้บริหารโครงการ Blockchain ของ Facebook ก็ได้เคยระบุว่า ดอลลาร์จะถูกจัดเป็นสินทรัพย์สำรองสำหรับ Libra ในอัตรา 50% ของสินทรัพย์ทั้งหมด ตามที่เห็นได้ในรูป 2.

⁴ <https://www.bnnbloomberg.ca/facebook-sees-libra-tied-to-dollar-euro-yen-but-maybe-not-yuan-1.1313459>

รูป 2. ผู้บริหารระดับสูงจาก Facebook ได้ระบุว่า Libra จะถูกรองรับด้วยเงินสกุลหลักห้าชนิดดังกล่าว โดยบริษัทไม่มีแนวโน้มรวมเงินหยวนในตะกร้าเงินสกุล ในขณะที่ดอลลาร์จะถูกนำไปใช้ในสัดส่วนร้อยละ 50

- แม้ว่า ณ ปัจจุบัน โครงการ Libra ยังอยู่ในขั้นตอนพิจารณาจากทางการของประเทศต่างๆ การพัฒนาดังกล่าวก็สะท้อนความเป็นไปได้ว่า หากในอนาคตมีการพัฒนาสกุลเงินดิจิทัลที่มีการยอมรับอย่างแพร่หลายทั่วโลกขึ้นมาสำเร็จ โดยที่จีนไม่ได้มีส่วนร่วมด้วย ผลลัพธ์ที่ตามมาอีกอาจเป็นการบั่นทอนอิทธิพลเงินหยวนไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ยกตัวอย่างกรณี Libra เป้าหมายที่ทางองค์การบริหาร Libra ระบุไว้ในการออกเหรียญคือ การขยายการให้บริการทางการเงินให้แก่ประชากรในประเทศด้อยพัฒนา โดยหนึ่งในบริการที่ถูกระบุไว้คือ การให้บริการโอนเงินกลับประเทศบ้านเกิด⁵ ซึ่งหากมีการเปิดให้บริการก็จะมีผลทางอ้อมทำให้ดอลลาร์มีสัดส่วนที่สูงขึ้นในการทำธุรกรรมข้ามประเทศ ในทางกลับกัน หากทางการจีนสามารถส่งเสริมให้มีการใช้ระบบ CBDC อย่างแพร่หลายภายในประเทศ รวมถึงโดยผู้ประกอบการจีนด้วยนี้ก็จะ เป็นก้าวแรกที่สำคัญในการให้ผู้ประกอบการต่างชาติเปิดให้บริการทำธุรกรรมผ่าน CBDC ซึ่งจะทำให้เงินหยวนถูกใช้อย่างแพร่หลายขึ้นทั่วโลก
- ด้านประเด็นที่สอง ณ ปัจจุบัน สาธารณรัฐประชาชนจีนประสบปัญหาจากการฟอกเงินในระดับหนึ่ง โดยมีการประเมินว่า ได้มีเม็ดเงินรวมมูลค่ามากกว่า 1 ล้านล้านดอลลาร์ ถูกลักลอบนำออกจากประเทศจีนในช่วง 18 เดือนจากปี 2558 ถึง 2559⁶ เทียบเท่ากับ 8.94% ของจีดีพีของจีนในปี 2559 ในขณะที่ในรายงานล่าสุดของสถาบันป้องกันการค้าระดับโลก Basel Institute on Governance สาธารณรัฐประชาชนจีนถูกจัดอันดับอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความเสี่ยงค่อนข้างสูง โดยมีคะแนนความเสี่ยงสูงกว่าหลายประเทศที่มีการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจสูงเทียบเท่ากับจีน⁷ ซึ่งทางการจีนได้รับรู้ถึงปัญหาดังกล่าว และเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2562 คณะกรรมการกำกับดูแลภาคธนาคารและภาคการประกันภัยก็ได้ออกข้อ

⁵ <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&channel=trow&q=india+remittance+facebook>

⁶ <https://www.theglobeandmail.com/opinion/article-the-high-price-of-chinese-money-laundering-in-canada/>

⁷ https://www.baselgovernance.org/sites/default/files/2019-02/basel_aml_index_10_09_2018.pdf

กำหนดให้ผู้ประกอบการมีความเข้มงวดมากขึ้นในการตรวจสอบต้นตอการทำธุรกรรม เพื่อป้องกันการฟอกเงิน⁸ และการใช้เงินดิจิทัลที่มีทางการเป็นผู้ดูแลแทนที่เงินสด ก็เป็นหนึ่งวิธีช่วยจัดการกับประเด็นดังกล่าว

- แต่ การที่ทางการจีนจะใช้ CBDC จำกัดช่องทางการฟอกเงินได้นั้น CBDC ต้องมีการใช้อย่างแพร่หลายแทนที่เงินสด และแอปพลิเคชันกระเป๋าตังคือเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น Alipay ซึ่ง ณ ปัจจุบัน เป็นช่องทางชำระเงินโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ไม่เช่นนั้น ในบุคคลที่พึงประสงค์จะทำธุรกรรมที่เข้าข่ายการฟอกเงินก็จะยังสามารถใช้ช่องทางอื่น เช่น Alipay หรือ เงินสด ได้

แนวโน้มการพัฒนา CBDC ในอนาคต

- **เงินดิจิทัล CBDC จากธนาคารกลางจีน มีแนวโน้มจะได้รับการยอมรับสูงโดยผู้บริโภคและผู้ประกอบการจีนและถูกใช้อย่างแพร่หลาย** ทั้งนี้เนื่องจากทางการจีนได้เตรียมการรับมือประเด็นทางเทคโนโลยีและการกระจายเงินไว้อย่างดี บวกกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เอื้ออำนวยต่อการใช้เงินดิจิทัล
- ตามที่กล่าวถึงไปแล้ว ทางการจีนตั้งเป้าหมายให้ระบบ CBDC รองรับการทำธุรกรรมได้สูงถึง 300,000 ราย/วินาที ซึ่งหากทำได้สำเร็จจริง การที่ CBDC จะถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายก็จะสามารถทำได้โดยไม่มีประเด็นเชิงปฏิบัติ
- สำหรับประเด็นด้านผู้ประกอบการ จากตาราง 1. จะเห็นได้ว่า เมื่อเทียบกับช่องทางการทำธุรกรรมระหว่างประเทศในปัจจุบัน (CIPS) การทำธุรกรรมระหว่างประเทศผ่านระบบ CBDC ซึ่งใช้ระบบกลางที่บริหารโดยธนาคารกลาง และเข้าถึงได้โดยธนาคารพาณิชย์ทุกราย มีความได้เปรียบในด้านความเร็วและต้นทุน ซึ่งจุดนี้จะช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการจีนพยายามเปิดช่องทางทำธุรกรรมผ่าน CBDC กับคู่ค้าต่างชาติ และช่วยส่งเสริมให้เงินหยวนถูกใช้อย่างแพร่หลายขึ้นทั่วโลก

ตาราง 1. เปรียบเทียบช่องทางหลักสำหรับการชำระ/โอนเงินในสาธารณรัฐประชาชนจีน

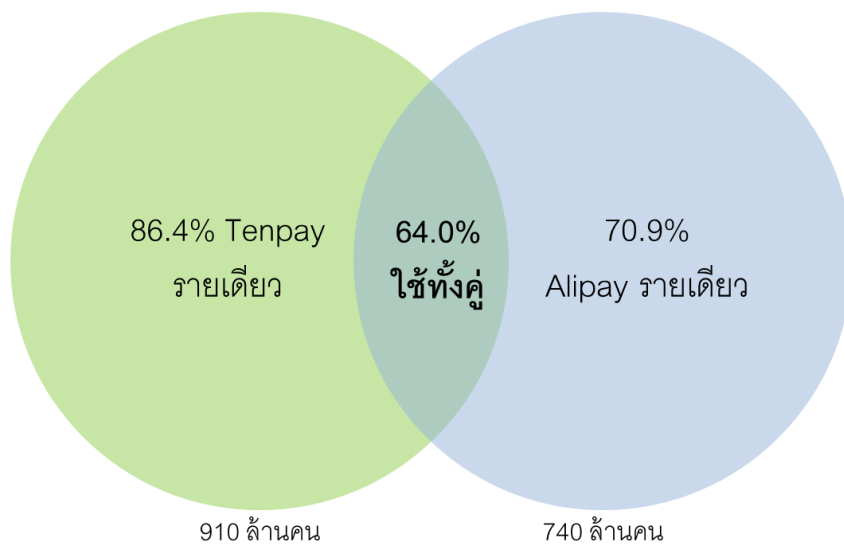
	CBDC	โอนเงินมูลค่าสูงและโอนเงินด่วนภายในประเทศ (HVPS)	ธุรกรรมบัตรเครดิตและธุรกรรมโอนเงินมูลค่าต่ำ (BEPS)	ธุรกรรมชำระเงินผ่านอินเทอร์เน็ต (IBPS)	ธุรกรรมข้ามชาติ (CIPS)
ช่วงเวลาทำการ	ทุกวัน 24 ชั่วโมง	วันทำการ 8:30-17:00	ทุกวัน 24 ชั่วโมง	ทุกวัน 24 ชั่วโมง	วันทำการ 8:30-20:00
เวลาในการโอน	ทันที*	ไม่เกินสองสามนาที่	ในวันเดียวกัน	ทันที	ไม่เกินเจ็ดวันทำการ
ค่าใช้จ่าย	ไม่มีค่าบริการ*	CNY 5.5	CNY 0.03-1.25	ไม่มีค่าบริการ	0.1-0.125% ของมูลค่าธุรกรรม
ในประเทศ/ ระหว่างประเทศ	ทั้งในและนอกประเทศ	ในประเทศ	ในประเทศ	ในประเทศ	ระหว่างประเทศ

*ที่มา: Bank for International Settlements; Finance Finland; People's Bank of China (PBOC); TransferWise.

⁸ <https://www.caixinglobal.com/2019-02-23/china-imposes-strict-anti-money-laundering-rules-101382860.html>

- หากเป็นด้านผู้บริโภค ณ ปัจจุบัน ผู้บริโภคจีนมีความคุ้นเคยกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์สูงอยู่แล้ว ซึ่งเห็นได้จากสถิติว่า 64.8% ของการชำระค่าสินค้าทั้งหมดในจีน จะอยู่บนอินเทอร์เน็ต⁹ จากตาราง 1. จะเห็นได้ว่า สำหรับการทำธุรกรรมโอนเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศนั้น CBDC มีความได้เปรียบด้านช่วงเวลาที่ทำได้เมื่อเทียบกับหลายช่องทาง และมีความได้เปรียบด้านค่าใช้จ่าย ยกเว้นแต่ในกรณี IBPS หรือการชำระผ่านร้านค้าบนอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตาม ในจุดนี้ CBDC ก็ถือว่ามีความได้เปรียบตรงที่ Alipay และ Tenpay ต่างเป็นช่องทางชำระเงินระบบปิด ไม่สามารถใช้ชำระสินค้าบริการที่อยู่นอกเหนือระบบนิเวศของ Alibaba หรือ Tencent ได้ ทำให้ผู้บริโภคจีนส่วนใหญ่ที่มี Mobile Wallet ต้องมี Mobile Wallet จากทั้งสองราย (รูป 3.) ซึ่งเมื่อมองกับการที่ก่อนเริ่มใช้บริการผู้บริโภคต้องโอนเงินเข้าระบบเหล่านั้นแล้ว ก็เห็นได้ว่าระบบ CBDC ซึ่งทางการตั้งใจว่าจะให้มีการยอมรับชำระได้ทั่วไป อาจให้ความสะดวกแก่ผู้บริโภคมากกว่า ซึ่งจุดนี้จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริโภคจีนหันมาใช้ CBDC

รูป 3. พฤติกรรมการใช้ Mobile Wallet ของผู้บริโภคจีนปลายไตรมาสสี่ ปี 2561

ที่มา: Ipsos 2018Q4 Third Party Mobile Payment; WalktheChat.

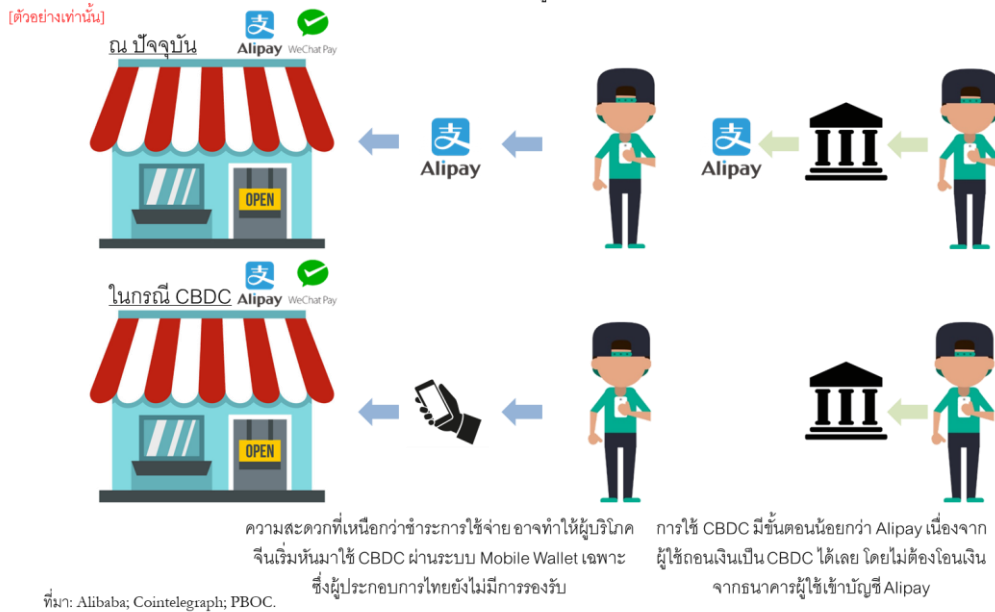
- นอกจากนี้ ยังมีรายงานข่าวว่า ธนาคารกลางจีนมีแผนจะส่งเสริมการใช้ CBDC ด้วยการให้ธนาคารหลักในประเทศสี่ราย และสองยักษ์ใหญ่ E-Commerce Alibaba และ Tencent รวมถึงยักษ์ใหญ่ธุรกิจธุรกรรมการเงินอิเล็กทรอนิกส์ UnionPay¹⁰ แลก CBDC กับธนาคารกลางจีนอีกด้วย และให้ผู้ประกอบการเหล่านั้นกระจาย CBDC ผ่านการให้บริการถอนฝากแก่ผู้บริโภคและร้านค้าทั่วไป ซึ่งการที่ทางการจีนได้รับความร่วมมือจากผู้เล่นสำคัญ ที่ต่างมีฐานผู้ใช้ระบบธุรกรรมจำนวนมาก จะเพิ่มโอกาสที่ CBDC จะถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย

⁹ https://www.paymentscardsandmobile.com/wp-content/uploads/2018/11/Global-Payments-Report_Digital-2018.pdf

¹⁰ <https://www.forbes.com/sites/michaeldelcastillo/2019/08/27/alibaba-tencent-five-others-to-recv-first-chinese-government-cryptocurrency/#73963cec1a51>

- หาก CBDC ถูกใช้โดยประชากรจีนส่วนมาก หนึ่งกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบสำคัญในประเทศไทยคงหนีไม่พ้นผู้ประกอบการที่ตั้งธุรกิจอยู่ในประเทศไทย แต่มีลูกค้านักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่ง ณ ปัจจุบัน พ่อค้าแม่ค้ากลุ่มนี้หลายร้านเปิดให้บริการชำระ Alipay อยู่แล้ว และในอนาคตร้านเหล่านี้อาจต้องเปิดให้บริการชำระด้วย CBDC ผ่าน Mobile Wallet อื่นๆ¹¹ เช่นกัน ผู้ประกอบการที่ค้าขายกับประเทศจีนอาจจะต้องเชื่อมต่อบริษัทของตนเข้ากับ CBDC เพื่อที่จะให้ไม่เสียเปรียบคู่แข่งด้านต้นทุนและความเร็วในการทำธุรกรรม (รูป 4.)

รูป 4. ความสะดวกที่เหนือกว่าของระบบ CBDC สำหรับการใช้จ่ายทั่วไป อาจทำให้ผู้บริโภคบางรายหันเข้าหา CBDC เป็นทางเลือกหลักในการใช้จ่ายที่ไม่ได้อยู่ในระบบนิเวศ Alibaba/Tencent

- ท้ายสุด หากเป็นผลกระทบด้านนโยบายทางการเงินของประเทศจีน ณ จุดนี้ ผลกระทบของ CBDC คงอยู่ในเกณฑ์จำกัด เนื่องจากธนาคารกลางจีนมีแผนการจะให้ CBDC ถูกใช้แทนที่ฐานเงิน หรือ MO เท่านั้น ซึ่งนิยามของเงินกลุ่มนี้ จำกัดอยู่เพียงเงินที่อยู่ในมือ/กระเป๋าผู้บริโภค ทำให้ทราบได้ทีเงินที่ประชากรนำไปใช้จ่ายไม่ได้เพิ่มขึ้น CBDC ก็จะมีอุปทานคงที่ ทำให้ตัว CBDC เองไม่มีผลกระทบต่อปริมาณเงินในระบบหรืออีกนัยหนึ่งคือ สามารถกล่าวได้ว่า การเริ่มใช้ CBDC จะเกิดขึ้นได้ โดยไม่ได้มีผลกระทบกับประสิทธิภาพของนโยบายทางการเงินของธนาคารจีนอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปได้ว่า เงินสกุลดิจิทัลของทางการจีน มีความแตกต่างจากคริปโทเคอร์เรนซีทั่วไปที่พัฒนาโดยเอกชน และมีแนวโน้มจะได้รับการยอมรับและถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายโดยประชากรจีน ทำให้ผู้ประกอบการไทยหรือผู้มีธุรกิจที่มีความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีน ควรศึกษาและเตรียมพร้อมรับมือและรองรับให้ได้

Disclaimer

รายงานวิจัยฉบับนี้จัดทำเพื่อเผยแพร่ทั่วไป โดยจัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ แต่บริษัทฯ มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ หรือความสมบูรณ์เพื่อใช้ในทางการค้าหรือประโยชน์อื่นใด บริษัทฯ อาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ผู้ใช้ข้อมูลต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ข้อมูลต่างๆ ด้วยวิจารณญาณของตนเองและรับผิดชอบในความเสี่ยงเองทั้งสิ้น บริษัทฯ จะไม่รับผิดชอบต่อผู้หรือบุคคลใดในความเสียหายใดจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลในรายงานฉบับนี้จึงไม่ถือว่าเป็น การให้ความเห็น หรือคำแนะนำในการตัดสินใจทางธุรกิจ แต่อย่างใดทั้งสิ้น

¹¹ ยกเว้นแต่ในกรณีที่นักท่องเที่ยวจีนเลือกที่จะชำระผ่าน Alipay โดยที่ระบบของ Alipay ในอนาคตจะมีรองรับการแลกเปลี่ยน CBDC เป็นเงินบาทโดยอัตโนมัติ